

مسابقات ۴

فارسی چهارم دبستان

از مجموعه مرشد

■ درس نامه

■ ۲۵۰۰ پرسش چهارگزینه‌ای پیشرفته

■ نکته‌های کلیدی ادبی - زبانی که لازم است دانش‌آموزان ممتاز فراگیرند.

■ پاسخ‌نامه‌ی تشریحی

لیلا بابائیا

زینب علی‌اکبری

فاطمه کناگردرونکنا

مرشد: مرجع رشد و شکوفایی دانش‌آموزان

ویژه دانش‌آموزان ممتاز و داوطلبان شرکت در مسابقات

و آزمون‌های ورودی مدارس تیزهوشان و برتر

مقدمه

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگزد

سپاس آفریننده‌ی بی‌همتا را که دست توانایش همواره یاریمان کرده تا قلم‌هایمان را در جهت آموختن و جلب رضایت حضرتش به حرکت درآوریم.

کتابی که هم‌اکنون پیش‌روی شماست با عنوان «مسابقات فارسی چهارم دبستان»، از مجموعه کتاب‌های تیزهوشان (مرشد) می‌باشد که مجموعه‌ای پیشرفته از پرسش‌های چهارگزینه‌ای فارسی چهارم ابتدایی است.

مؤلفان، علاوه بر تألیف یا جمع‌آوری مجموعه سؤالات مناسب، سعی در انسجام بخشی به آموخته‌های دانش‌آموزان و ایجاد نظم و توالی مفاهیم را در سراسر کتاب داشته‌اند؛ بدین صورت که سؤالات را به صورت درس به درس تفکیک نموده و هرپرسش را با ذکر منبع، مقابل آن، در درس مربوط قرار داده‌اند.

در پاسخ‌نامه‌ی تشریحی، به تمام پرسش‌ها، پاسخ جامع داده شده است و به فراخور نیاز دانش‌آموزان به نکته‌های مهم برخی از پرسش‌ها به طور مفصل پرداخته شده است.

این کتاب می‌تواند به عنوان مرجع مهمی برای استفاده‌ی دانش‌آموزان پایه‌ی چهارم ابتدایی، برای موفقیت در امتحانات، مسابقات و آزمون‌های مدارس برتر قرار بگیرد.

باشد که این مجموعه سبب ارتقای سطح یادگیری و کسب موفقیت نهایی دانش‌آموزان عزیز میهنمان واقع شود.

در این جا لازم می‌دانیم از مؤلفان محترم خانم‌ها: لیلا بابانیا و زینب علی اکبری و فاطمه کلاگر درونکلا، دبیرمجموعه واز خانم‌ها: فرزانه فتاحی، سکینه مظاهری (حروف‌چین)، مینا هرمزی، بهاره خدای (گرافیک) و طوبی عینی‌پور (نمونه خوان) که در به‌ثمر رساندن این مجموعه زحمات زیادی متحمل شده‌اند، قدردانی کنیم.

امیدواریم معلمان گرامی، دانش‌آموزان و اولیای محترم با ارائه‌ی نظرات، پیشنهادهای خود، ما را در رفع اشکالات احتمالی این مجموعه و تقویت نقاط قوت آن یاری فرمایند.

انتشارات مبتکران

فصل اول: آفرینش.....	۷
درس ۱: ستایش، آفریدگار و زیبایی، فیرداغ.....	۸
سؤالات درس ۱.....	۹
پاسخ نامه درس ۱.....	۱۲
درس ۲: کوچ پرستوها، در جست و جو، مکایت.....	۱۴
سؤالات درس ۲.....	۱۶
پاسخ نامه درس ۲.....	۱۹
فصل دوم: دانایی و هوشیاری.....	۲۱
درس ۳: راز نشانه‌ها.....	۲۲
سؤالات درس ۳.....	۲۳
پاسخ نامه درس ۳.....	۲۶
درس ۴: ارزش علم.....	۲۸
سؤالات درس ۴.....	۲۹
پاسخ نامه درس ۴.....	۳۱
درس ۵: رهایی از قفس.....	۳۳
سؤالات درس ۵.....	۳۴
پاسخ نامه درس ۵.....	۳۷
فصل سوم: ایران من.....	۳۹
درس ۶: آرش کمان‌گیر.....	۴۰
سؤالات درس ۶.....	۴۲
پاسخ نامه درس ۶.....	۴۵
درس ۷: مهمان شهر ما.....	۴۷
سؤالات درس ۷.....	۴۹
پاسخ نامه درس ۷.....	۵۱
فصل چهارم: فرهنگ بومی.....	۵۳
درس ۸ و ۹: آزاد.....	۵۴
سؤالات درس ۸ و ۹ آزاد.....	۵۵
پاسخ نامه درس ۸ و ۹ آزاد.....	۵۸

۵۹	فصل پنجم: نام آوران
۶۰	درس ۱۰: باغچه‌ی اطفال
۶۱	سؤالات درس ۱۰
۶۴	پاسخ نامه درس ۱۰
۶۶	درس ۱۱: فرمانده دل‌ها
۶۷	سؤالات درس ۱۱
۶۹	پاسخ نامه درس ۱۱
۷۰	درس ۱۲: اتفاق ساده
۷۱	سؤالات درس ۱۲
۷۴	پاسخ نامه درس ۱۲
۷۵	فصل ششم: راه زندگی
۷۶	درس ۱۳: لطف مق
۷۷	سؤالات درس ۱۳
۸۲	پاسخ نامه درس ۱۳
۸۶	درس ۱۴: ادب از که آموختی؟
۸۷	سؤالات درس ۱۴
۹۰	پاسخ نامه درس ۱۴
۹۲	درس ۱۵: شیر و موش
۹۳	سؤالات درس ۱۵
۹۶	پاسخ نامه درس ۱۵
۹۹	فصل هفتم: علم و عمل
۱۰۰	درس ۱۶: پرستشگری
۱۰۲	سؤالات درس ۱۶
۱۰۵	پاسخ نامه درس ۱۶
۱۰۷	درس ۱۷: مدرسه‌ی هوشمند
۱۰۸	سؤالات درس ۱۷
۱۱۱	پاسخ نامه درس ۱۷
۱۱۳	آزمون‌های ۱ تا ۱۰

فصل اول: آفرینش

درس اول: آفریدگار زیبایی
درس دوم: کوچ پرستوها

ستایش، آفریدگار (زیبایی، فبرداغ

درس ۱ نامه

- خط فارسی دارای چند حرف می باشد؟ ۳۳ حرف

- کلمه چیست؟ از به هم پیوستن چند حرف کلمه درست می شود.

مثال م + ا + د + ر ← مادر

* کلمه در زبان فارسی به چند قسمت است:

- ۱- اسم ← علی، محمد، نرگس
  - ۲- فعل ← خورد، خوابید، دیدند
  - ۳- صفت ← مهربان، بزرگ، خوب
  - ۴- قید ← هر روز، همیشه، پیوسته، اصلاً
  - ۵- اصوات ← آفرین، دریغ
  - ۶- حرف ← که، به، از
- اصوات:** به کلمه هایی گفته می شود که معنای یک جمله ی کامل را بیان می کنند؛ مانند: آه، آخ، هان، اندوه، حیف، افسوس و...

نقش کلمه ها:

- ۱- نهاد ← شکبیا به مدرسه می رود.
نهاد (فاعل)
- ۲- مفعول ← شکبیا دفترش را باز کرد.
مفعول
- ۲- فعل ← شکبیا دیروز لباس خرید.
فعل

* به کلمه های زیر دقت کنید.

- بهار، تابستان، پاییز، زمستان ← در طبقه ی فصل ها قرار می گیرند.
- توت فرنگی، پرتقال، انار، سیب ← در طبقه ی میوه ها قرار می گیرند.
- نرگس، بنفشه، رُز، سنبل ← در طبقه ی گل ها قرار می گیرند.
- صاف، ابری، آفتابی، بارانی ← در طبقه ی آب و هوا قرار می گیرند.
- قرمز، بنفش، صورتی، زرشکی ← در طبقه ی رنگ ها قرار می گیرند.

۱- در کدام یک از گزینه‌های زیر، کلمه‌های مخالف به کار رفته است؟

(۱) تو گفتی مهربان‌تر از خدا نیست. (۲) که هم درخانه‌ی ما هست و هم نیست

(۳) خدا در رنگ و بوی گل، نهان است. (۴) بهار و باغ و گل، از او نشان است.

۲- در کدام گزینه موصوف و صفت وجود ندارد؟

(۱) خوشه‌های طلایی (۲) ابر خاکستری (۳) طبیعت بهار (۴) بوته‌های انبوه

۳- معنی کدام کلمه نادرست است؟

(۱) ناپدید: مخفی (۲) معرفت: شناخت

(۳) مهاجر: کسی که به وطن خود باز می‌گردد. (۴) از پس: از پشت

۴- ترتیب الفبایی در کدام یک از گزینه‌های زیر رعایت شده است؟

(۱) شگفتی، غوک، جامه، صنوبر، معتدل (۲) صنوبر، شگفتی، معتدل، غوک، جامه

(۳) جامه، شگفتی، صنوبر، غوک، معتدل (۴) معتدل، غوک، جامه، شگفتی، صنوبر

۵- در جمله‌ی زیر چند غلط املائی وجود دارد؟

«سطح رودخانه‌ها را با غشر نازکی از یخ، برآق کرد و ابرهای زخیم خاکستری رنگی در آسمان پهن کرد.»

(۱) ۴ غلط (۲) ۳ غلط (۳) ۲ غلط (۴) ۱ غلط

۶- کدام کلمه صحیح معنی نشده است؟

(۱) منظره: چشم‌انداز (۲) چیره دست: پرکار (۳) آسیب: صدمه (۴) انبوه: فراوان

۷- کدام کلمه با کلمه‌های دیگر ارتباط ندارد؟

(۱) نرگس (۲) بنفشه (۳) ارغوانی (۴) لاله

۸- در کدام گزینه غلط املائی وجود ندارد؟

(۱) دل‌انگیز، قوک، مزارع، نقاش (۲) ارغوانی، مهاجر، لذت، نظاره

(۳) لطافت، حمّتا، سلامت، آسیب (۴) قرقی، هشره، خودنمایی، کم‌یاب

۹- در جمله‌ی «انسان‌های بزرگ همیشه الگوی دیگران هستند.» کدام کلمه صفت است؟

(۱) انسان (۲) الگو (۳) بزرگ (۴) همیشه

۱۰- جزء دوم کلمه‌ی «شاخ» کدام است؟

(۱) زار (۲) سار (۳) گاو (۴) بان

۱۱- در بیت زیر کدام کلمه‌ها قرار می‌گیرد؟

خدا در رنگ و بوی گل ..... است بهار و باغ و گل از او ..... است

(۱) پنهان و جهان (۲) نهان و نشان (۳) نشان و نهان (۴) نهان و پنهان

۱۲- صفت مناسب برای کلمه‌ی «ابر» کدام است؟

- (۱) دانا (۲) ناراحت (۳) تیره (۴) بهار

۱۳- مخالف کلمه‌ی «نهان» کدام گزینه است؟

- (۱) پنهان (۲) مخفی (۳) نشان (۴) آشکار

۱۴- در عبارت زیر چند «را» اضافه است؟

«ابرهای ضخیم خاکستری رنگی در آسمان پهن را کرد و زمین را از نظر خورشید ناپدید را کرد. سطح رودخانه را با قشر نازکی از یخ، برآق کرد.»

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۱۵- شعر «خدا» سروده‌ی چه کسی است؟

- (۱) فردوسی (۲) پروین دولت آبادی
(۳) پروین اعتصامی (۴) قیصر امین پور

۱۶- در کدام دسته از کلمه‌ها، غلط املایی دیده می‌شود؟

- (۱) خودنمایی، اطراف، دریغ (۲) بگذارید، نظاره، شگفت‌انگیز
(۳) قشر، چیره‌دست، قوک (۴) ضخیم، خوشه‌های طلایی، صنوبر

۱۷- همه‌ی کلمه‌های زیر جمع هستند به جز.....

- (۱) نقاشان (۲) ابرهای ضخیم (۳) رنگ‌آمیزی (۴) بوته‌های انبوه

۱۸- کدام یک از کلمه‌های زیر، ساده است؟

- (۱) دل‌انگیز (۲) منظره (۳) جهان افروز (۴) خودنمایی

۱۹- مخالف همه‌ی گزینه‌ها درست نوشته شده است به جز.....

- (۱) ضخیم: نازک (۲) چیره‌دست: نا وارد (۳) شروع: پایان (۴) انبوه: فراوان

۲۰- ترتیب صحیح فصل‌ها در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) بهار، تابستان، پاییز، زمستان (۲) پاییز، بهار، تابستان، زمستان
(۳) تابستان، بهار، پاییز، زمستان (۴) زمستان، بهار، پاییز، تابستان

۲۱- کدام یک از اتفاقات زیر در متن درس، جلوتر از بقیه بوده است؟

- (۱) قطره‌های باران برگ‌های درختان را جلا داده‌اند.
(۲) مزارع گندم به‌رنگ زرد طلایی درآمده بود.
(۳) بر درختان، گردنبندی از گل‌های نقره‌ای آویخته شده است.
(۴) خورشید برای داوری انتخاب شده بود.

۲۲- کدام یک از کلمه‌های زیر جمع است؟

- (۱) بندگان (۲) صبحگاه (۳) مهربان‌تر (۴) نهان

۲۳- «شاخه‌ها تاب نیاوردند» یعنی:

- (۱) روی شاخه‌ها تاب بسته بودند.
(۲) شاخه‌ها تاب‌بازی نمی‌کردند.
(۳) شاخه‌ها تحمل نداشتند.
(۴) شاخه‌ها تب داشتند.

۲۴- بیت به مادر گفتم: «آخر این خدا کیست؟ که هم در خانه‌ی ما هست و هم نیست» از چند جمله تشکیل شده است؟

- (۱) ۱ جمله (۲) ۲ جمله (۳) ۳ جمله (۴) ۴ جمله

۲۵- «هرگز» مخالف کدام یک از کلمه‌های زیر است؟

- (۱) هیچ وقت (۲) گاهی اوقات (۳) همیشه (۴) همچنان

۲۶- با توجه به شعر «خدا»، کدام یک از گزینه‌ها درست است؟

- (۱) خدا در دل انسان‌هاست. (۲) خدا در رنگ و بوی گل، پنهان شده است.
(۳) خدا در پاکی و نیکی است. (۴) همه‌ی گزینه‌ها

۲۷- به جای «صبحگاه» می‌توانیم از واژه‌ی «.....» استفاده کنیم.

- (۱) بامداد (۲) پگاه (۳) شامگاه (۴) گزینه‌های (۱) و (۲)

۲۸- جلا دادن یعنی .....

- (۱) جلا کردن (۲) جلو رفتن (۳) برق کردن (۴) تزیین کردن

۲۹- در کدام یک از جمله‌ها و عبارت‌های زیر، آرایه‌ی «جان‌بخشی به اشیا» دیده می‌شود؟

- (۱) خورشید با دقت نگاهی به تابلوی زمستان انداخت.
(۲) داور مسابقه، نقاشی‌ها را با دقت نظاره کرد.
(۳) جای پای خرگوش‌ها و گرگ‌ها روی برف به‌جا مانده بود.
(۴) در زمستان همه‌ی سطح زمین پوشیده از برف است.

۳۰- کلمه‌های همه‌ی دسته‌ها با یک‌دیگر متناسب هستند به جز گزینه‌ی .....

- (۱) چای، فنجان، سماور، سینی، آب، قندان
(۲) گندم، جو، عدس، لوبیا، برنج، نان، شاخه‌ی درخت
(۳) ابر، آسمان، باران، برف، باد
(۴) سبز، سفید، نارنجی، آبی، صورتی

۳۱- شعر «خبر داغ» سروده‌ی کیست؟

- (۱) سعدی (۲) شکوه قاسم نیا
(۳) قیصرامین پور (۴) پروین اعتصامی

پاسخ نامه

ستایش، آفریدگار زیبایی،

فیر داغ، مهارت‌های نوشتاری

۱
درس

۱- گزینه‌ی (۲)

هست و نیست مخالف هستند.

۲- گزینه‌ی (۳)

«خوشه‌های طلایی، ابر خاکستری، بوته‌های انبوه» موصوف و صفت هستند ولی «طبیعت بهار» مضاف و مضاف‌الیه است.

۳- گزینه‌ی (۲)

مهاجر یعنی کسی که از وطن خود به‌جای دیگر رفته.

۴- گزینه‌ی (۲)

۵- گزینه‌ی (۳)

املا‌ی درست دیگر گزینه‌ها «قشر، ضخیم» می‌باشد.

۶- گزینه‌ی (۲)

چیره‌دست یعنی ماهر

۷- گزینه‌ی (۳)

همه‌ی گزینه‌ها به‌جز گزینه‌ی (۳) با هم ارتباط دارند و جزء گل‌ها هستند ولی ارغوانی، رنگ است.

۸- گزینه‌ی (۲)

املا‌ی درست دیگر گزینه‌ها «غوک، همتا، حشره» می‌باشد.

۹- گزینه‌ی (۳)

۱۰- گزینه‌ی (۲)

شاخ + سار ← شاخسار

۱۱- گزینه‌ی (۲)

خدا در رنگ و بوی گل، نهان است   بهار و باغ و گل، از او نشان است

۱۲- گزینه‌ی (۳)

صفت مناسب برای ابر (تیره) ← ابر تیره

۱۳- گزینه‌ی (۴)

مخالف کلمه‌ی نهان ← آشکار است.

۱۴- گزینه‌ی (۲)

ابره‌ای ضخیم خاکستری رنگی در آسمان پهن کرد و زمین را از نظر خورشید ناپدید کرد. سطح رودخانه را با قشر نازکی از یخ برآق کرد.

۱۵- گزینه‌ی (۲)

شعر «خدا» سروده پروین دولت‌آبادی است.

۱۶- گزینه‌ی (۳)

قشر، چیره‌دست، غوک

۱۷- گزینه‌ی (۳)

رنگ‌آمیزی، نشانه‌ی جمع (ها، ان، ات) را ندارد.

۱۸- گزینه‌ی (۲)

کلمه‌ی ساده، کلمه‌ای است که فقط از یک قسمت تشکیل شده باشد. (دل + انگیز) (جهان + افروز) (خود + نمایی)

۱۹- گزینه‌ی (۳)

انبوه به معنی فراوان است و مخالف آن کم می‌باشد.

۲۰- گزینه‌ی (۱)

بهار، تابستان، پاییز و زمستان

۲۱- گزینه‌ی (۴)

۲۲- گزینه‌ی (۱)

بنده + ان ← بندگان

۲۳- گزینه‌ی (۳)

شاخه‌ها تحمل نداشتند.

۲۴- گزینه‌ی (۴)

به مادر گفتم: آخر این خدا کیست؟
 ۱
 ۲
 که هم در خانه‌ی ما هست و هم نیست
 ۳
 ۴

۲۵- گزینه‌ی (۳)

«هرگز» یعنی هیچ وقت و با کلمه‌ی «همیشه» مخالف است.

۲۶- گزینه‌ی (۴)

۲۷- گزینه‌ی (۴)

صبحگاه یعنی بامداد، پگاه

۲۸- گزینه‌ی (۳)

جلا دادن یعنی برآق کردن

۲۹- گزینه‌ی (۱)

نگاه کردن و دقیق بودن از صفات و ویژگی‌های انسانی است که به‌خورشید نسبت داده شده است.

۳۰- گزینه‌ی (۲)

همه‌ی گیاهانی که در گزینه‌ی (۲) آورده شده است، زراعتی هستند و روی درخت و شاخه‌های درخت دیده نمی‌شود.

۳۱- گزینه‌ی (۲)

شعر «خبر داغ» سروده شکوه قاسم نیا است.

درس ۲ نامه

کوچ پرستوها، در جست و جو، مکاتبت

* علائم نگارشی:

(.) در پایان جمله به کار می رود. یعنی وقتی جمله تمام می شود از نقطه استفاده می کنیم. بعد از این علامت باید مکث کامل کنیم و بعد بقیه مطالب را بخوانیم.

مثال رضا آمد.

مادر شکلیا امروز به بازار رفت.

(,) ← نشانه‌ی درنگ و مکث کوتاه می باشد. میان دو کلمه که احتمال داده می شود خواننده آن را با کسره بخواند (,) گذاشته می شود و بعد از مکثی کوتاه باید ادامه‌ی جمله را بخوانیم.

مثال مادر، شکلیا امروز به مدرسه رفت.

(:) ← وقتی از قول کسی مطلبی را می نویسیم، از علامت دو نقطه استفاده می کنیم.

(...) ← نقل قول مستقیم را در علامت گیومه قرار می دهیم.

مثال مادر گفت: «شکلیا امروز کار خیلی جالبی را انجام داد.»

امام خمینی فرمودند: «نماز جمعه را هر چه باشکوه تر برگزار کنید.»

(...) ← از علامت سه نقطه در کلام، هر جا که بخشی از سخن یا یک کلمه از جمله‌ای را حذف کنیم، باید به جای آن سه نقطه ... بگذاریم.

مثال چون نظم نبود و هرج و مرج پیش می آمد، کارها فوب پیش نمی رفت و هیچ کس به هدف خود نمی رسید و ...

(!) ← علامت تعجب در پایان جمله به کار برده می شود که یکی از حالت‌های عاطفی از قبیل: تعجب یا خشم، هیجان یا شادی و اختلال، حسرت، تحسین، آرزو، دعا و ... را بیان می کند.

مثال چه منظره‌ی زیبایی!

چه نمره‌ی فوبی!

به به، چه بقیه‌ی باهوشی!

(?) ← علامت سؤال در آخر جمله‌ای که حالت سؤالی و پرسشی داشته باشد، به کار می رود.

مثال شما به کدام دبستان می روید؟

تایستان را چگونه گذرانده‌ای؟

(;) ← نشانه‌ی مکث بین دو جمله بیش تر از ویرگول و کم تر از نقطه است. هنگامی که جمله تمام می شود اما معنای آن کامل نیست و به جمله‌ی بعدی وابسته است و در جمله‌های توضیحی قبل از یعنی و مثلاً می آید.

مثال

فاکی بود؛ یعنی با همه کنار می‌آمد و ساره بود.

... - وقتی توضیحی در مورد یک قسمت از نوشته بدهیم، توضیح خود را میان دو خط تیره یا خط فاصله می‌گذاریم.

مثال

علی - برادر شکلیا - معلّم است.

علائم نگارشی به ما کمک می‌کند تا بهتر و با دقت بیشتری بخوانیم و مفهوم جمله‌های عبارت‌هایی را که می‌خوانیم، خوب درک کنیم.

برای نوشتن بند باید مراحل زیر را به‌ترتیب انجام دهیم:

۱- انتخاب موضوع

۲- محدود کردن موضوع کلی

۳- نوشتن جمله‌ی موضوع

۴- نوشتن بقیه‌ی جمله‌ها در تکمیل جمله‌ی موضوع

ابتدا باید درباره‌ی موضوع خوب فکر کنید، سپس آن را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کنید، یکی از آن‌ها را انتخاب و در مورد آن یک بند بنویسید. اولین جمله‌ی بند، جمله‌ی موضوع است که باید در نوشتن آن دقت کنید. بعد از آن باید توجه کنید جمله‌هایی که می‌نویسید، در تکمیل جمله‌ی موضوع نوشته شوند.

موضوع کلی و موضوع کوچک‌تر در جمله‌ی موضوع، به خواننده کمک می‌کند تا به آسانی متن را درک کند.

مثال

۱- پرستوها ← انتقاب موضوع

۲- کوچ پرستوها ← محدود کردن موضوع کلی

۳- کوچ پرستوها فطرهای بسیاری دارد. ← جمله‌ی موضوع

این جمله شامل موضوع کلی (کوچ پرستوها) و موضوع کوچک‌تر (فطرهای کوچ پرستوها) می‌باشد.

۴- نوشتن بقیه‌ی جمله‌ها

ضرب‌المثل

جمله‌ها یا شعرهای کوتاه و دل‌چسبی هستند که مفهوم اخلاقی، اجتماعی، پند و اندرز و دستور زندگی دارند. ضرب‌المثل‌ها خیلی بیش‌تر از معنای ظاهری خود مفهوم دارند. این جمله‌ها از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و چون مورد قبول مردم است، ذهن‌گوینده و شنونده با آن‌ها آشناست و شنونده خیلی زود مقصود گوینده را می‌فهمد. به‌کار بردن ضرب‌المثل‌ها از توضیحات با جمله‌های طولانی مؤثرتر است و هر کدام از آن‌ها در موارد خاصی کاربرد دارد.

مثال

قطره قطره جمع گردد، وانگهی دریا شود.

- با یک گل بهار نمی‌شود.

- مرغ همسایه غاز است.

* در فارسی کلمه‌هایی که دارای یکی از حروف چندشکلی هستند، ارزش املائی دارند.

مثال

سراغ، ملک، تصمیم، راضی و...

سوالات

کوچ پرستوها، در جست و جو،
مکایت، مهارت‌های نوشتاری

۲
درس

۱- به علامت ویرگول، در زبان فارسی چه می‌گوییم؟

- (۱) گیومه
(۲) مکث طولانی
(۳) مکث کوتاه
(۴) گزینه‌های «۲» و «۳»

۲- علائم نگارشی به ما کمک می‌کنند تا:

- (۱) بهتر ببینیم.
(۲) با دقت بنویسیم.
(۳) سریع‌تر ببینیم.
(۴) بهتر و با دقت بیش‌تری بخوانیم.

۳- علامت «...» چه وقتی به کار می‌رود؟

- (۱) وقتی که از کسی نقل قول می‌کنیم.
(۲) وقتی درباره‌ی مطلبی توضیح می‌دهیم.
(۳) وقتی که راجع به کسی صحبت می‌کنیم.
(۴) در اول و آخر بند به کار می‌رود.

۴- حروف (ا، ن، ه، ظ، ر) درهم‌ریخته‌ی کدام کلمه است؟

- (۱) ناظر
(۲) نظر
(۳) نظاره
(۴) ناظره

۵- کدام یک با بقیه در یک طبقه‌بندی قرار نمی‌گیرد؟

- (۱) چنار
(۲) نارون
(۳) تمشک
(۴) سرو

۶- املاي کدام دسته از کلمه‌ها درست است؟

- (۱) تشخیص، نظاره
(۲) دریغ، صنوبر
(۳) طبیعت، زخیم
(۴) سطح، لتافت

۷- در جمله‌ی زیر، چه علائم نگارشی به کار می‌رود؟

«این همه شگفتی زیبایی و دانایی را چه کسی در پرستوهای کوچک نهاده است»

- (۱) ! _ ؟
(۲) ، _ ؟
(۳) ! _ .
(۴) ! _ !

۸- در عبارت زیر چند غلط املايي وجود دارد؟

«در اوایل بهار هوا لتیف و دل‌نشین می‌شود. دشت‌ها جامعه‌ی سبز می‌پوشند و پرستوهای جوان، ساختن لانه‌شان را به اهده

می‌گیرند و مردم این شگفتی را نزاره می‌کنند و پی به قدرت خداوند می‌برند.»

- (۱) دو
(۲) سه
(۳) چهار
(۴) پنج

۹- کدام دسته از کلمه‌ها با هم هماهنگ نیستند؟

- (۱) بهار، بنفشه، شاخسار
(۲) تابستان، میوه، سیب
(۳) پاییز، کوچ پرستوها، ابرهای خاکستری
(۴) زمستان، شکوفه، گلابی

۱۰- کلمه‌ی «شگفتی» با توجه به الفبا بین کدام دو کلمه قرار می‌گیرد؟

- (۱) تشکر، جوجه
(۲) پرواز، سلامت
(۳) شکوفه، مسافر
(۴) طولانی، عقاب

۱۱- کدام عبارت کنایه نیست؟

- (۱) صبح خروس خوان
- (۲) صدا از ته چاه درآمدن
- (۳) قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود
- (۴) پنبه را از گوش دربیار

۱۲- فعل کدام گزینه می تواند هم بر شخص مفرد و هم بر شخص جمع نسبت داده شود؟

- (۱) می نویسند
- (۲) می روید
- (۳) می خوانید
- (۴) می کارید

۱۳- مفرد واژه های «اوایل، آثار، پیشینیان» به ترتیب کدام اند؟

- (۱) اوّل، اثر، پیشین
- (۲) اولی، اثر، پیشینه
- (۳) اوّل، اثر، پیشینه
- (۴) ویل، اثر، پیشینه

۱۴- در نوشتن بند، اولین مرحله کدام است؟

- (۱) نوشتن جمله ی موضوع
- (۲) محدود و قسمت کردن موضوع کلی
- (۳) تکمیل جمله های ناقص موضوع
- (۴) انتخاب موضوع

۱۵- کدام کلمه با بقیه هم خانواده نیست؟

- (۱) علم
- (۲) علما
- (۳) عمل
- (۴) علوم

۱۶- کدام دسته هم خانواده نیستند؟

- (۱) جمع، جامعه، جمعیت
- (۲) فعل، فاعل، مفعول
- (۳) ناظم، نظر، نظم
- (۴) کتاب، کتب، مکتوب

۱۷- کدام کلمه با بقیه بی ارتباط است؟

- (۱) شاخه
- (۲) جنگل
- (۳) درخت
- (۴) پروانه

۱۸- کدام گزینه جمله ی پرسشی دارد؟

- (۱) تو گفתי مهربان تر از خدا نیست
- (۲) به مادر گفتم آخر این خدا کیست
- (۳) بهار و باغ و گل از او نشان است
- (۴) نماز صبحگاهت را شنیدم

۱۹- عبارت «تاب نیاوردند» در جمله ی زیر به چه معناست؟

«بر شاخه ی درختان آن قدر میوه آویخت که شاخه ها تاب نیاوردند.»

- (۱) به زمین افتادند
- (۲) طاقت نیاوردند
- (۳) خسته شدند
- (۴) خشک شدند

۲۰- در کدام گزینه کلمه ی جمع وجود ندارد؟

- (۱) مزارع را به رنگ زرد طلایی درآورد.
- (۲) خورشید ابرها را کنار زد.
- (۳) درختان را با رنگ زرد لیمویی پوشاند.
- (۴) از دیدن منظره ی زیبا لذّت برد.

۲۱- کدام گزینه درست طبقه بندی نشده است؟

- (۱) بهار، تابستان، پاییز، زمستان
- (۲) قرمز، بنفش، صورتی، زرشکی
- (۳) پرتقال، سیب، تمشک، انار
- (۴) نرگس، بنفشه، رُز، مریم

۲۲- معنای کلمه‌ی «مختصر» چیست؟

- (۱) اندک
(۲) زیاد
(۳) کم
(۴) موارد «۱» و «۳»

۲۳- کدام کلمه هم‌خانواده‌ی بقیه‌ی کلمه‌ها نیست؟

- (۱) جهل
(۲) جاهل
(۳) جهت
(۴) جهالت

۲۴- کدام کلمه با بقیه هم‌خانواده نیست؟

- (۱) آزار
(۲) آزادی
(۳) آزادگی
(۴) آزاده

۲۵- املای کدام کلمه‌ی زیر درست است؟

- (۱) ظخیم
(۲) نزاره
(۳) سطح
(۴) سُراق

۲۶- کدام گزینه با بقیه هماهنگ نیست؟

- (۱) دی
(۲) آذر
(۳) بهمن
(۴) اسفند

۲۷- کدام گزینه با بقیه فرق دارد؟

- (۱) محمد
(۲) محسن
(۳) زهرا
(۴) مجید

۲۸- در کدام گزینه، نبودن نشانه‌ی «ویرگول» باعث می‌شود که جمله به دو صورت خوانده شود؟

- (۱) او از سفر برگشت
(۲) مادر مریم آمد
(۳) با او صحبت کردم
(۴) صدایش بلند بود

۱- گزینه‌ی (۳)

۲- گزینه‌ی (۴)

۳- گزینه‌ی (۱)

۴- گزینه‌ی (۳)

۵- گزینه‌ی (۳)

۶- گزینه‌ی (۲)

۷- گزینه‌ی (۲)

این همه شگفتی، زیبایی و دانایی را چه کسی در پرستوهای کوچک نهاده است؟

۸- گزینه‌ی (۳)

در اوایل بهار هوا لطف و دل‌نشین می‌شود. دشت‌ها جامه‌ی سبز می‌پوشند و پرستوهای جوان، ساختن لانه‌شان را به اهد عهد

می‌گیرند و مردم این شگفتی را نزاره می‌کنند و پی به قدرت خداوند می‌برند.
نظاره

۹- گزینه‌ی (۴)

۱۰- گزینه‌ی (۳)

۱۱- گزینه‌ی (۳)

ضرب‌المثل است.

۱۲- گزینه‌ی (۲)

مثال: شما به بازار می‌روید.

جمع

گل می‌روید.

مفرد

۱۳- گزینه‌ی (۱)

۱۴- گزینه‌ی (۴)

۱۵- گزینه‌ی (۳)

عمل

۱۶- گزینه‌ی (۳)

۱۷- گزینه‌ی (۴)

۱۸- گزینه‌ی (۲)

کیست یعنی چه کسی است که جمله را پرسشی می‌کند.

۱۹- گزینه‌ی (۲)

۲۰- گزینه‌ی (۴)

مزارع ← مزرعه   ابرها ← ابر   درختان ← درخت

۲۱- گزینه‌ی (۳)

پرتقال، سیب و انار همه از درخت است ولی تمشک از بوته.

۲۲- گزینه‌ی (۴)

۲۳- گزینه‌ی (۳)

۲۴- گزینه‌ی (۱)

۲۵- گزینه‌ی (۳)

ظخیم ← ضخیم   نزاره ← نظاره   سراق ← سراغ

۲۶- گزینه‌ی (۲)

چون سه گزینه‌ی دیگر از ماه‌های فصل زمستان می‌باشد.

۲۷- گزینه‌ی (۳)

چون سه گزینه‌ی دیگر اسم پسر می‌باشند.

۲۸- گزینه‌ی (۲)

مادرِ مریم آمد.   مادر، مریم آمد.